

Verpakkingen, een pak ellende?

We kopen steeds vaker online en verwachten ook dat onze bestelling gaaf en ongeschonden tot bij ons geraakt. Daar zorgt de verpakking voor. Tegelijk zijn we ons er allemaal van bewust dat verpakkingen de afvalberg alleen maar vergroten. Een heus dilemma.

TOM HOENS.
Designbureau Kasper in Gent

STEVE SEL.
Vlaams Instituut voor de Logistiek

TOM VERMEERSCH.
Topa Packaging

Mogen we tegen 2050 een plasticvrije samenleving verwachten?

"Ik geloof niet dat we ooit een 100 procent plasticvrije samenleving zullen kennen. Het gebruik van plastic zal wel sterk verminderen. Het zal een andere samenstelling hebben of vervangen worden door biologisch afbreekbare plasticfolies, verkleefd op karton, bijvoorbeeld. Maar het verkleinen van de afvalberg kan eigenlijk alleen maar – en dat klinkt misschien absurd – door hem groter te maken. Nu komt er nog heel veel afval op straat, in de vrije natuur of onterecht bij het restafval terecht, terwijl het – als het correct gesorteerd en gerecycleerd zou worden – al dat sluikstorten zou kunnen voorkomen. Sluikstorten moet strenger bestraft moeten worden, of afvalzakken zouden gepersonaliseerd en dus traceerbaar moeten worden."

"Dat zal in grote mate van de overheid afhangen. Er is wel veel over te doen, maar zolang plastic terugdringen niet verplicht wordt of het gebruik ervan bestraft wordt, zal er niet zoveel veranderen. Wat mij stoort, is al dat vulmateriaal bij je e-commercepakjes. De laatste tijd zijn dat wel vaker papiersnippers en karton, maar het merendeel zijn bubbles en plasticen luchtkussentjes. Bedrijven zullen uiteraard wel eerst hun voorraden opgebruiken alvorens over te schakelen naar alternatieven. Maar soms heb ik de indruk dat het gebruik van plastic toeneemt. Voor mode, bijvoorbeeld. Wat vroeger in kartonnen dozen zat, zit nu in plastic zakjes. Begrijpelijk, want dat drukt het volume en zo kan er weer meer in de vrachtwagen, om transport efficiënter en dus goedkoper te maken."

"De verduurzaming van onze samenleving zal in 2050 meer dan zichtbaar zijn in de vorm van de circulaire economie. De hele keten werkt hieraan mee, van industrie tot consument en van verpakkingsspecialist tot vervoerder. Tegen dan zullen vooral duurzame én herbruikbare grondstoffen gebruikt worden voor de productie van verpakkingen. Dus ook plastic, maar dan gemaakt van biobased grondstoffen en niet meer van fossiele brandstoffen. Plastic zal belangrijk blijven, vooral wanneer het om bederfbare producten gaat. We zullen ook steeds verder evolueren naar verpakkingen op maat van het te beschermen product én in een lichtere uitvoering. Verpakken met lichter materiaal, met betere sluitende omverpakkingen en met specifiek opvulmateriaal dat uiteraard allemaal hergebruikt of gerecycleerd kan worden, wordt de uitdaging. Drie thema's zullen de afvalberg helpen verkleinen: reduce, re-use, recycle."

Hoe zien leveringen er in de toekomst uit? We denken bijvoorbeeld aan drones?

"Als je het over drones hebt, dan heb je het wellicht over het leveren aan huis van op het internet gekochte spullen. Maar drones voor leveringen aan huis? Nee, daar geloof ik niet in. De toekomst wat leveringen aan huis betreft, moet je zoeken bij de distributiehubs rondom de steden. Gedecentraliseerd maar vlakbij en vlot bereikbaar. En voor de laatste paar kilometers zal de keuze gaan naar ecologisch en economisch verantwoord plaatselijk transport. Zoals Bubble Post in Gent, bijvoorbeeld, een snelgroeiende start-up die vanuit eigen depots aan de stadsrand goederen vervoert van en naar de stadskern en daarbij gebruikmaakt van cargofietsen en elektrische voertuigen. Wat wél steeds belangrijker zal worden, is het zo compact mogelijk maken van pakketten, want je vervoervolume is hoe dan ook beperkt met dergelijke vervoersmiddelen."

"Drones zijn perfect inzetbaar voor andere dingen, bijvoorbeeld voor het maken van een inventaris in een magazijn, of voor het besproeien van akkers in de landbouw. Maar niet voor het leveren van pakjes. Drones inzetten in *last mile deliveries* is vandaag vooral een marketingverhaal. Vele bedrijven zetten in het buitenland al stappen om met drones pakjes te leveren bij de consument, maar dan vooral in afgelegen gebieden. Of dat in het dichtbevolkte Vlaanderen ooit de realiteit zal zijn, is zeer de vraag."

"In de toekomst zullen meer specifieke verpakkingen ontwikkeld en geproduceerd worden, al dan niet met als doel om hergebruikt te worden. De verpakkingindustrie zal trachten slimme en innovatieve oplossingen te zoeken, om producten binnen een meer generieke verpakking zo optimaal mogelijk te beschermen. De behoefte om unieke verpakkingen voor unieke producten te gaan maken zal vooral vanuit technologie opgelost worden. Het leveren van producten zal steeds verder geautomatiseerd worden met immense warehouses waarbinnen robots orders 'picken' en/of drones inventariseren. Er zullen steeds minder mensenhanden aan te pas komen. Merken zullen belang blijven hechten aan imago en herkenbaarheid, en verpakking wordt in die zin een uithangbord voor merken. Wat de – inmiddels grotendeels verboden – plastic tasjes ooit waren, zullen nu kartonnen dozen worden. Niet alleen voor de consument, ook voor B2B leveringen."

Hoe winstgevend is duurzaam verpakken op lange termijn?

"Dat is een lastige vraag, want dat zal volgens mij afhangen van elk bedrijf afzonderlijk. Maar één ding is wel zeker: als ontwerper van verpakkingen worden we voortdurend uitgedaagd om zo ecologisch mogelijke voorstellen uit te werken. De sector 'duurzaam verpakken' zal marktleider worden en heeft zeker de beste papieren om in te investeren. Je hoeft het niet ver te gaan zoeken: in 2013 nam VPK uit Oudegem, toen nog een lokale golfkartonproducent, samen met een Duitse sectorgenoot, een papierfabriek over van UPM in Frankrijk en vormde de productie van tijdschriftenpapier naar verpakkingkarton. Ondertussen nam het tientallen bedrijven over en vijf jaar later haalde het moeiteloos 200 miljoen op voor de bouw van een nieuwe fabriek voor de productie van golfkarton in Oudegem. Een mooi Belgisch voorbeeld dat die groei illustreert."

"We merken een toenemend bewustzijn bij bedrijven, maar veel hangt af van het totale kostenplaatje en de kwaliteit van de alternatieven. Wat we nu soms zien in de voedingssector, is dat verpakkingen lichter of dunner worden. Maar als de inhoud dan beschadigd raakt, ben je verder van huis. Wat je dan bespaart op je verpakking, betaal je aan verlies van product, zowel op ecologisch als op economisch vlak. Maar er wordt wel degelijk nagedacht over verpakkingen. Iedereen kent intussen het verhaal wel van de IKEA theelichtjes: door ze minder volumineus te verpakken, werd het transport ervan veel efficiënter. Dat zie je vandaag trouwens ook steeds meer terugkomen bij andere producten. Denk maar aan de Nespresso koffiecups van een paar jaar geleden en van vandaag. 't Is ook niet gezegd dat duurzaam verpakken duurder is..."

"Duurzaam verpakken, is een voorwaarde om 'au sérieux' genomen te worden binnen de hedendaagse maatschappij, én de toekomstige. Winstgevendheid is in feite niet het vraagstuk, maar continuïteit is dat wel. Neem daarbij economische groei, verdere toename van pakketzendingen, een grotere behoefte aan fijne distributie – afgezet tegen de eisen die de circulaire economie stelt aan haar deelnemers – en de focus voor de komende decennia krijgt gestalte. Wij geloven hierin, in het bieden van zekerheid aan haar afnemers. We kunnen onmogelijk de ogen sluiten voor de voetafdruk waar we met z'n allen verantwoordelijk voor zijn. Als verpakkingsexperts worden we, dagelijks geconfronteerd met bedrijven die hierin, gelukkig, verandering willen brengen."